

HELLENURME LASTEAIA ÕPPEKAVA

Anne Ruubel

2009

MTÜ Hellemurme Mõis lasteaed
Palupera vald
Hellemurme mõis
Valgamaa

SISUKORD

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA	4
1.1. Üldinfo	4
1.2 Rühmade liigid	4
1.3 Lasteaia eripära	4
2. LASTEAIJA ÕPPEKAVA KOOSTAMISE ALUSED.....	5
3. LASTEAIJA ÕPPE- JA KASVATUSPROTSESSI PÕHIMÕTTED	6
3.1. Õppimise olemus lapsest lähtuva käsitluse puhul:	6
3.2. Lapse roll lapsest lähtuva käsitluse puhul:	6
3.3. Õpetaja roll lapsest lähtuva käsitluse puhul:	6
3.4. Arengukeskkond pakub lapsest lähtuva käsitluse puhul:	6
4. LASTEAIJA ÕPPE-JA KASVATUSPROTSESSI EESMÄRGID.....	8
5. RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSPROTSESSI KORRALDUS	9
5.1. Lasteaia õppeaasta	9
5.2. Rühmade tegevus- ja päevakavade koostamine	9
5.3. Rühma aasta tegevuskava struktuur	9
6. LASTEAIJA ÕPPEAASTA AASTATEMAATIKA, ÜRITUSTE NING MUUSIKA JA LIIKUMISTEGEVUSTE PLAANID	11
6.1. Lasteaia õppeaasta temaatika	11
6.2. Lasteaia ürituste plaan	11
6.3. Lasteaia muusika- ja liikumistegevuse plaan	11
7. INTEGREERITUD ÕPE	12
8. ÕPPE-JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD VANUSTE KAUPA.....	13
8.1. 2-aastased lapsed	13
Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad	15
8.2. 3-aastased lapsed	19
8.3. 4-aastased lapsed	23
8.4. 5-aastased lapsed	31
8.5. 6-7-aastased lapsed	37
9. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE PÕHIMÕTTED	41
10. LAPSE ARENGUVESTLUST LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED	42
10.1. Arenguestluse käigus saab	42
10.2. Õpetaja ettevalmistus arenguestluseks	42
10.3. Arenguestluse läbiviimine	42
11. KOOLIVALMIDUSE MÄÄRAMISE PÕHIMÕTTED.....	43
12. ARENGULISTE ERIVAJADUSTEGA JA ANDEKAD LAPSED	45
13. MUUKEELNE LAPS LASTEAIAS	46
14. INDIVIDUAALSE ARENGUKAVA KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED	47
15. KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA	49
16. ÕPPEKIRJANDUS.....	50

17. LASTEAIA ÕPPEKAVA RAKENDAMINE JA ARENDAMINE	50
18. LASTEAIA ÕPPEKAVA MUUTMISE KORD	50
19. ÕPPEKAVA LISAD.....	51

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

1.1. Üldinfo

Address:

- Hellenurme, Palupera vald, Valgamaa

Omandivorm:

- MTÜ Hellenurme Mõis eralasteaed

Rühmade arv: 2

Laste arv: 38

Missioon

- **Heas koostöös lastevanematega tahame luua lapse arengut soodustava arengukeskkonna, mis võimaldab loova, elurõõmsa isiksuse kujunemist.**

Visioon

- **Lasteaiast läheb kooli mitmekülgset arenenud ja õpihimuline laps.**

1.2 Rühmade liigid

Lasteaias on kaks liitühma:

- noorem liitühm: 2-4aastani
- vanemliitühm 4-7 aastani

1.3 Lasteaia eripära

Lasteaed asub vanas mõisahoones, mille ümber on mõisapark, kus on võimalik õppida ja viibida palju looduses. Pargis on hooldatud jooksurajad lastele liikumiseks.

2. LASTEAIA ÕPPEKAVA KOOSTAMISE ALUSED

MTÜ Hellenurme Mõis eralasteaia õppekava on tüübilt üldõpetuslik õppekava.

Üldõpetuse aluseks on kodulooline vaatlusõpetus ehk kodulugu. Kodulooline temaatika on lähtekohaks kogu lapse mõtetegevuse ja väljenduse arendamiseks. Mida koduloos käsitletakse, seda väljendatakse keeleliselt, kinnistatakse lugemispalade käsitlemisel, arvutamisteemade valikul, kasutatakse laulude ja luuletuste õppimisel ja dramatiseerimisel. Sellise õppeviisiga antakse alus kogu õppimisele. Nii arenevad lapsed kiiremini ja omandavad huviga vajalikke teadmisi.

Hellenurme lasteaias on üldõpetusliku õppe-ja kasvatustegevuse aluseks teemavalikule põhinevad rühmade ja valdkondade tegevuskavad. Iga põhiteema algab kodulooga, soositavalt vaatluse või õppekäiguga. Tegevusliikide järjestamisel on arvestatud teemade sisu ja pedagoogilisi nõudeid päevakavale. Planeeritakse koduloolised teemad, nendest tulenevad lapsest lähtuvad eesmärgid ja alles siis tegevused, mille kaudu eesmärgid realiseeritakse.

Lasteaia õppekavad ja rühma tegevuskavad on paindlikud, st. õpetajad võivad muuta planeeritud teemasid, tegevusi, üritusi vastavalt vajadusele ja keskkonnast tingitud muutustele.

3. LASTEAIJA ÕPPE- JA KASVATUSPROTSESSI PÕHIMÕTTED

Õppimise käsitluse aluseks on Hellenurme lasteaias lapsest lähtuv õpetamine ja kasvatamine, kus õppimise allikana nähakse lapse sisemist aktiivsust, mis väljendub huvi tundmise ümbritseva maailma vastu. Lapsed õpivad erinevalt. Tähelepanu pööratakse nii õpetamisele kui ka õppimisele, st olulised on nii õpetamise protsess kui õpitulemus.

3.1. Õppimise olemus lapsest lähtuva käsitluse puhul:

- Õppimine aitab paremini kohaneda elukeskkonnaga.
- Õppimine on protsess, kus kogemuse vahendusel kujunevad püsivad muutused inimese käitumises.
- Õppimisel on rõhuasetus uurimisel ja avastamisel, õpetaja kasutab näitlikku materjali, mis on lapsele eakohane.
- Õppimist mõjutavad nii laste omavahelised suhted kui ka suhted õpetajaga.
- Õppimine on edukam kui see toimub laste rühmas ja teema t arutavad kaks või enam isikut.
- Õppides tahavad lapsed olla tegevuses mitte oodata ainult täiskasvanu õpetusi.

3.2. Lapse roll lapsest lähtuva käsitluse puhul:

- Lapsed osalevad planeerimisel, arutavad koos õpetajaga, kuidas leida vastuseid neid huvitavatele küsimustele.
- Laps on uudishimulik, esitab küsimusi ja tahab avastada maailma enda ümber.
- Laps osaleb aktiivselt õppimisprotsessis.
- Laps õpib erinevates olukordades.
- Lapsel on võimalik teha valikuid.
- Laps uurib, koos õpetaja ja eakaaslastega, arutleb, vestleb, vaatab raamatuid.
- Laps jagab teadmisi teiste lastega, näitab oma töid ja räägib oma avastustest.
- Laps õpib mängides.

3.3. Õpetaja roll lapsest lähtuva käsitluse puhul:

- Õpetaja püstitab lapsest lähtuvaid kasvatuslikke ning õpetuslikke eesmärgi.
- Õpetaja analüüsib oma tööd lähtuvalt püstitatud eesmärkidest.
- Õpetaja tunneb ja analüüsib lapse arengut.
- Õpetaja uurib, õpib ja tegutseb koos lastega, suunab lapsi õpitu põhjal järeldusi tegema ning seoseid leida varemõpituuga.
- Õpetaja seab esikohale lapse vajadused ja huvid.
- Õpetaja annab lastele positiivset tagasisidet sooritatud tegevustest.
- Õpetaja loob erinevaid tegutsemisvõimalusi, aitab lapsel õpitud igapäevaelus kasutada.
- Õpetaja lähtub lapse individuaalsest arengust ja vajadustest.
- Õpetaja suunab ja juhendab lapse mängu.

3.4. Arengukeskkond pakub lapsest lähtuva käsitluse puhul:

- Valikuvõimalusi;
- Harjutamisvõimalusi;
- Turvalisust ja emotsionaalset heaolu;
- Tuge ja juhendamist;

- Arenguliselt sobivaid mängu-ja õppevahendeid.

4. LASTEAIJA ÕPPE-JA KASVATUSPROTSESSI EESMÄRGID

Hellenurme lasteaias oleme õppe- ja kasvatusprotsessile püstitanud eesmärgid.

- ❑ Laps saab positiivse õppimise kogemuse ning kogeb rahulolu enda saavutustest.
- ❑ Laps õpib toetavas õhkkonnas.
- ❑ Lapsel kujuneb positiivne maailmapilt.
- ❑ Lapsest kasvab ennast usaldav, valikuid tegev, vastutusvõimeline koolieelik.
- ❑ Laps omandab eakohasel tasemel teadmisi, oskusi ja vilumusi ning huvitub erinevatest valdkondadest.
- ❑ Laps tuleb toime, vastavalt oma eale, igapäevaelu toimingute ja eneseteenindamisega.
- ❑ Koostöös lastevanematega jõuame arusaamisele, et haridustee algab lasteaiast ja kõige paremaid tulemusi saavutame koostöös lasteaiaga.

ÜLESANNETE JA EESMÄRKIDE TÄITMISEL VÕTAME ALUSEKS ERINEVATE KASVATUSALADE TAOTLUSED. TÄIENDAME OMA TEADMISI ALUSHARIDUSE VALDKONNAST NII ERIALASE KIRJANDUSE KUI KOOLITUSTE LÄBI.

Selleks, et õppekavas püstitatud eesmärgid täide viia, toetavad meid:

- ❑ iidne mõisapark
- ❑ valla volikogu poolt kinnitatud arengukava

5. RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSPROTSESSI KORRALDUS

5.1. Lasteaia õppeaasta

Lasteaia õppeaasta algab 1.septembrist ja kestab 31.augustini. Aktiivne õppeperiood toimub 1.septembrist 31.maini. Suvekuudel toimub õpitu kordamine ja põhirõhk on mängulistel õuetegevustel.

5.2. Rühmade tegevus-ja päevakavade koostamine

Rühmade päevakavasid korrigeeritakse vastavalt rühma laste vanusele, lähtudes raamõppekavast ja lasteaia päevakavast. Rühmade päeva-ja tegevuskavad kinnitab lasteaia juhataja ja need uuendatakse iga õppeaasta algul.

Õppe-kasvatustöö läbiviimine toimub iga rühma aasta tegevuskava ja lasteaia õppekava aluseks võttes. Tegevuskavad koostatakse rühma õpetajate poolt 1. septembriks. Aruanded õppe-ja kasvatustegevuse kohta esitatakse enne puhkusele minekut õppeaasta viimasel nõupidamisel koos õpetaja analüüsiga oma rühma tööst.

5.3. Rühma aasta tegevuskava struktuur

Rühma iseloomustus.

Iseloomustuses kajastub laste vanuseline ja sooline koosseis, laste huvid, individuaalsus, erinevad kultuuritraditsioonid, rühma kombed ja muu rühma jaoks oluline.

Õppeaasta õppe-ja kasvatusteaduste eesmärgid ning põhimõtted.

Üldised eesmärgid seostuvad teemade teadvustamisega nii õpetlikus kui kasvatuslikus tähenduses. Eesmärgid lähtuvad lasteaia üldeesmärkidest ning rühma eripärast. Õppeaasta eesmärgid kajastuvad õppeprotsessi planeerimisel ning temaatilise aastakava koostamisel.

Temaatiline aastakava.

Temaatilises aastakavas tuuakse välja õppeaasta jooksul käsitletavad teemad. Teemade valikul arvestatakse laste vanust ja lastevanemate soove ning lähtutakse aastaegadest, rahvuslikest tähtpäevadest. Uute laste puhul koostatakse kava lühema aja peale, et saaks lapsi tunda õppida. Temaatiline aastakava aitab õpetajal rakendada raamõppekava ja lasteaia õppekava, kooskõlastada õpet erinevates vanuseastmetes, arendada õpetajatevahelist koostööd, kaasata lapsevanemaid.

Õpetajate poolt kavandatavad õppe-ja kasvatustegevused.

Kavandatavate õppe-ja kasvatustegevuste plaani aluseks on riiklikus raamõppekavas toodud tegevuste kordade arv nädalas ja lasteaia õpetustegevuste plaan.

Õpetajate poolt organiseeritud üritused lastele.

Laste üritused (õppekäigud, ekskursioonid, lastehommikud) organiseerimisel lähtutakse käsitlusel olevatest teemadest, laste vanusest ja lastevanemate soovidest ja lasteaia traditsioonilistest üritustest.

Laste arengu analüüsimine.

Õpetajad planeerivad lapse arengu analüüsi ja arenguestluste läbiviimise ajalise jaotuse õppeaasta jooksul. Planeeritakse laste vaatlused ja vaatluslehtede täitmine, arengumappide täiendamine laste töödega, laste ja lastevanemate küsitlused, arenguestlused lapsevanemaga ja analüüsist kokkuvõtete tegemine.

Lastevanemate koosolekud.

Õpetajad planeerivad õppeaasta jooksul läbiviidavad lastevanemate koosolekute ajad ja käsitletavat teemat. Rühma tegevuskava tutvustatakse ja kooskõlastatakse sügisel lastevanemate koosolekul.

Rühma tegevuskavad koostatakse arvuti ja need kuuluvad lasteaia õppekava juurde.

6. LASTEAIA ÕPPEAASTA AASTATEMAATIKA, ÜRITUSTE NING MUUSIKA JA LIIKUMISTEGEVUSTE PLAANID

6.1. Lasteaia õppeaasta temaatika

Õppeaasta temaatika (lisa) valitakse ja kinnitatakse Pedagoogilises nõukogus. Teemaatika toetab üldeesmärkide elluviimist ning õppe-ja kasvatustegevuse integreeritust, arvestab laste huvisid.

6.2. Lasteaia ürituste plaan

Lasteaia ürituste plaan koostatakse iga õppeaasta alguses pedagoogilises nõukogus. Lasteaia ürituste plaani koostamisel arvestatakse lasteaia traditsiooniliste üritustega: isade- ja emadepäevad, jõulud, tervisenädalad, poiste ja tüdrukute nädalad, spordipäevad ja pereõhtud koos vanematega.

Lasteaia ürituste plaan lisatakse iga õppeaasta algul õppekavale lisana.

6.3. Lasteaia muusika- ja liikumistegevuse plaan

Lasteaia muusika-, liikumistegevuste plaan koostatakse iga õppeaasta alguses ja lisatakse lasteaia õppekavale.

7. INTEGREERITUD ÕPE

Üldõpetuse ehk integratsiooni all mõistetakse õpetuse keskendumist lapse igapäevaste tegevuste, kogemuste ja huvide ümber. Õpetuse aluseks on kodulooline vaatlusõpetus.

Jälgides lapse igapäevatoiminguid kui ta vabalt vaatleb, uurib teda huvitanud nähtusi võime märgata, et laps püüab rakendada kõiki meeli uute kogemuste saamiseks. Laps tahab ise toimingutes osaleda, neid järele aimata ja kogeda. Laps elab saadud muljed läbi mängides, kujutluses ja joonistustes. (Käis 1992)

Üldõpetuse eesmärgid saavutatakse siis, kui kasutatakse mitmekesiseid ja paindlikke õppevorme. Eelistatud on need, mis tagavad lapse vaimsuse ja suhtlemisaktiivsuse. Eelkooliiga on lapsele harjutamise periood.

Üldõpetuse olulisem joon – integratsioon - on tekkinud kasvatusteadlaste nõudest rajada õpetus lapsepsühholoogiale. Integratsioon on valdkondade ja tegevusliikide ühendamine tervikuks.

Integreerimisvõimalused on järgmised:

- ❑ Valdkonnas endas: üks teema kasvab teisest välja või täiendab eelmist.
- ❑ Valdkondade vahel. Ühte õppeainet ei saa eelistada teisele.
- ❑ Kõik õppeained on omavahelises seoses.
- ❑ Tegevustes: erinevate tegevuste kaudu õpib ja areneb laps kõige paremini.
- ❑ Tegevused on omavahel tihedas seoses, üks tegevus kutsub teise esile.

Laste õpetamisel teemategevuse piirides saab välja tuua neli olulist etappi:

- ❑ Õpetaja planeerib, mida laps peaks mõistma ümbritsevast keskkonnast,
- ❑ Õpetaja selgitab välja erinevate tegevuste abil laste teadmised antud teemast.
- ❑ Õpetaja loob olukordi kus laps saab mõelda antud teemast:
- ❑ Õpetaja dokumenteerib laste arengu, et hinnata mida laps on õppinu antud teemast.

Õpetajal jätkub üldõpetuses rohkem vabadust õpetuse korraldamisel, kuigi teiselt poolt nõuab järjekindlust, algatusvõimet ja läbimõeldud tööd.

Laste õpetamisel teemategevuse piirides saab välja tuua kolm olulist etappi:

- ❑ Õpetaja planeerib, mida laps peaks teadma ümbritsevast keskkonnast.
- ❑ Õpetaja loob olukordi, kus laps saab antud teemal jutustada ja mängida.
- ❑ Õpetaja dokumenteerib lapse arengu, et hinnata, mida lapsed on õppinud ja kuidas arenenud.

8. ÕPPE-JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD VANUSTE KAUPA

Üldoskused

Õpekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- 1) tunnetus- ja õpioskused;
- 2) sotsiaalsed ja enesekohased oskused.
- 3) Mänguoskused.

8.1. 2-aastased lapsed

Tunnetus-ja õpioskused.

Tegevuse organiseerimine:

Laps õpib koos täiskasvanuga igapäevategevustes ja teiste lastega mängides. Keskkond on uute muljete tekkimise aluseks ning mänguasjade harjumuspärane asukoht toetab lapse arengut.

Tegevuste liigid:

Laps tegutseb ja oskab kasutada asendusmänguasju. Areneb käe ja silma koostöö ning kujuneb lihtne rollimäng, milles ta kordab ja jäljendab varasemaid tegevusi.

Kõne:

Laps juhindub oma tegevuste enda kõnest. Laps hakkab huvituma esemetevahelistest põhjuslikest seostest. Laps mõistab küsimusi *miks?* Ja *kuidas?*

Mälu ja tähelepanu:

Laps oskab eelnevalt kogetut paremini kasutada ja oma tegude tagajärgi ette näha, kuigi toimib ikka veel impulsiivselt.

Õpioskused:

Lapse ajataju avardub ning ta hakkab tegema vahet mõistatel *täna* ja *homme*. Kasutab omandatud teadmisi sarnastes situatsioonides.

Kolmanda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus-ja õpioskused:

- 1) leiab tegutsemisajendi, plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga; täiskasvanu suunab lapse tegevust kõne kaudu;
- 2) plaanib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel;
- 3) keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole veel püsiv;
- 4) tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega;
- 5) kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mälupilte nii konstruktiivses mängus kui ka lihtsas rollimängus;
- 6) mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid;
- 7) on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada;
- 8) osaleb dialoogis;
- 9) jälgib lihtsaid lookesi ja eristab kogemusele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest;

- 10) mõistab osaliselt lihtsamat kõnet ka ilma toetava vihjeta ning saab aru lihtsamatest ülekantud tähendustest;
- 11) rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi;
- 12) tal on ettekujutus arvu mõistest ja värvuste nimetustest;
- 13) leiab võrdluse alusel asjades ühiseid ja erinevaid jooni ning nendevahelisi seoseid, käsutab info saamiseks keelt;
- 14) tema ettekujutus oma teadmistest ja oskustest on ebarealistlik;
- 15) omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu; vajab oma tegevusele tagasisidet.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

Kolmanda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- 1) saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid;
- 2) tal on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus;
- 3) väljendab tugevaid emotsioone, oma mina;
- 4) võib karta tundmatuid ja uusi asju;
- 5) tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;
- 6) tema enesekindlus on kõikuv; enesekindluse saavutamiseks vajab ta turvalisust, tunnistust, rutiini ja reegleid;
- 7) osaleb täiskasvanuga ühistegevustes; teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti.
- 8) jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja;
- 9) loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos; tegutseb kontakti luues ja säilitades sihipäraselt;
- 10) algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel; tajub, mida teised teavad ja mis on neile uus;
- 11) täidab igapäevaelu rutiini;
- 12) järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jälgendab igapäevaelu rolle ja tegevusi.

Mäng

Esimestel eluaastatel on raske eristada lapse mängu uurimistegevusest. Sellele eale on omane teadmiste hankimine läbi tegevuste, katsetades. Mäng on koolieelses eas põhitegevus, mille vältel areneb lapse isiksus tervikuna. Mängu kaudu õpib laps tundma ümbritsevat maailma. Loovuse arendamise seisukohalt on tähtsad erinevad esemed ja mänguasjad.

Mängude liigid

Laste mängu jaotatakse loovmängudeks ehk vabamängudeks ja reeglimängudeks ehk valmismängudeks.

Loovmängudes saab laps ise valida mängu teema, vahendid ja sisu. Loovmängud on rolli-, lavastus- ja ehitusmängud.

Rollimängudes matkib laps igapäevatoiminguid. Laps kordab mängudes ühelaadseid tegevusi, matkib täiskasvanu ettenäidatud tegevusi. Mängijal on esikohal tegevused mänguasjadega, mitte mänguasjad.

Lavastusmängudes laps tantsib ja mängib oma mänguasjadega. Laulab ja tantsib nendega. Lapsel areneb rütmiline tunne ja ta tabab luuletuse intonatsiooni ja rütmi. Matkimismängude kaudu omandab laps erinevaid liigutus- ja kõnemudelid, mida läheb vaja hilisemas lavastusmängus.

Ehitusmäng

Tegevus muutub sihikindlamaks, käte liigutused alluvad silmade kontrollile. Kasvavad osavus, tahtejõud ja kujutlusvõime ning mäng muutub püsivamaks. Kolmandal eluaastal on laps võimeline ehitama klotsidest erinevaid esemeid ja hooneid. Laps õpib ühendama eri suuruse ja kujuga klotse, ehitama liivakastis lihtsamaid onnikese ja kasutama konstruktoreid.

Õppemäng

Mängudes on oluline seostada ülesandeid aktiivse liikumise ja tegutsemisega. Laps õpib esemetega tegutsedes tundma nende suurust, vormi ja värvust. Ta õpib esemeid tundma, tajudes neid mitme, mis on olulised lapse sensoorse arengu seisukohalt. Sõnalistes õppemängudes õhutatakse lapsi kõnelema esemetest ja mänguasjadest ning nende omadustest ja tunnustest.

Õppe-ja kasvatustegevuse valdkonnad

MINA JA KESKKOND

- Laps väärtustab perekonda, teab enda ja pereliikmete nimesid.
- Laps kohaneb lasteaia ja sealse päevakavaga, tunneb rühma kaaslasti nimepidi.
- Laps mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult
- Laps suhtleb oma eakaaslastega sõbralikult.

Käsitletava valdkonna sisu

1. Mina
2. Perekond ja sugulased
3. Kodu
4. Lasteaed, lapsed
5. Ametid ja elukutsed
6. Ohuallikad ja ohutu käitumine

Eeldatavad õpitulemused:

- Ütleb küsimise korral oma eesnime ja teab sugu
- Näitab oma vanust sõrmedel või ütleb oma ea aastates
- Nimetab oma pereliikmeid: ema, isa, õde, vend
- Teab õdede ja vendade nimesid
- Suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätt).
- Nimetab rühmas olevaid esemeid.
- Nimetab küsimise korral rühmakaaslaste ja õpetaja, õpetaja abi nimed.

Tehiskeskkond

Eesmärgid:

- Laps õpib tundma kodumasinaid ja nendega kaasnevaid ohte
- Laps õpib ohutut liiklemist ja tajub liikluskeskkonda.
- Laps õpib tundma turvavarustust (helkur, kiiver, turvavöö).

Käsitletava valdkonna sisu:

1. Kodutehnika
2. Ohutusnõuded
3. Liiklus-ohutu liiklemine, sõidu-ja kõnnitee.

Eeldatavad õpitulemused:

- Laps tunneb ära oma kodu, lasteaia ning tuttavad teenindusasutused.
- Tunneb õuealal mänguvahendeid ja teab nende otstarvet.
- Tunneb pildil olevaid kodumasinaid ja teab nende otstarvet ning nendega seotud ohte.
- Laps teab, et ohutuks liiklemiseks peab jalgrattur kandma kiivrit ja jalakäija helkurit.

Looduskeskkond**Eesmärgid:**

- Laps õpib tundma oma kodukoha loodust
- Laps õpib looduses liikuma ja kujuneb harjumus ja vajadus viibida looduses.

Käsitletava valdkonna sisu:

1. Kodukoha loodus
2. Muutused looduses.
3. Elukeskkond ja selle mõju loodusele.

Eeldatavad õpitulemused:

- Laps tunneb looduses viibimisest rõõmu.
- Oskab nimetada tuttavaid loomi.
- Oskab nimetada tuttavaid putukaid.
- Tunneb tuttavaid puu-ja köögivilju.

KEEL JA KÕNE**Eesmärgid:**

- Laps tunneb huvi muinasjuttude, näpümängude ja laulude vastu.
- Laps tuleb toime igapäevases suhtluses kasutades lühikesi ühe-kahesilbilisi sõnu.
- Lapsel on kujunenud häälikute eristamise võime, millel põhineb edasise hääldamise täpsustumine.
- Lapse tundemaailm rikastub lastekirjanduse ja muude eakohaste tekstide abil.

Käsitletava valdkonna sisu:

1. Keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika, suhtlemine (vestlus, jutustamine, lavastused, kuulamine, vaatlus, õppekäik, olmetoimingud, kaaslastega kõnelemine)
2. Lastekirjandus.(ilukirjanduse kaudu tundeelu ja sõnavara rikastamine).
3. Eelistab suhtluspartnerina peamiselt tuttavat täiskasvanut ja kasutab suheldes viipamist.

Eeldatavad õpitulemused:

- Kasutab kõnes grammatiliselt vormistamata ühe-kahesõnalisi lauseid.
- Väljendab kõnes suhet, kuuluvust, omadust neid endale teadvustamata.
- Kasutab nimi-ja tegusõnu. Mõistab sõnu (rohkem kui 50) ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras.
- Hääldab õigesti mõnd lühikest sõna.
- Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamiseга pildile või üksiku sõna ütle misega pildi kohta.

MATEMAATIKA

Eesmärgid:

- Laps tutvub suurustega *üks* ja *palju*.
- Laps võrdleb suurusi *suur* ja *väike*.
- Jälgida päevakava ja sooritada igapäevatoiminguid.
- Lihtsad mängud koos vaatluste ja võrdlustega.

Käsitletava valdkonna sisu:

1. Suurused ja mõõtmine
2. Hulgad, loendamine ja arvud
3. Geomeetrilised kujundid

Eeldatavad õpitulemused:

- Loendab esemeid *üks* ja *palju*
- Näeb ja leiab esemetes erinevusi *suur*, *väike*
- Kompimise ja veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid.
- Orienteerub oma kehal ja näitab mis asub ülal-all, kõrval, ees-taga.

KUNST

Eesmärgid:

- Laps tunneb rõõmu eneseväljendusest.
- Laps õpib kasutama pliiatseid ja maalimisvahendeid.
- Väljendab end kritseldades.

Käsitletava valdkonna sisu:

1. Kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul.
2. Kujundamine (objektile kuju ja vormi andmine).
3. Joonistamine, maalimine ja voolimine.
4. Vestlused, vaatlused ja mängud looduses.

Eeldatavad õpitulemused:

- Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest.
- Kaunistab(täppidega, joontega) tasapinnalisi esemeid.
- Õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeretab voolimismaterjale.
- Värvib pindu värvipliiatsite ja kriitidega.
- Maalib suuri pindu, õpib pintslihoidu.

LIIKUMINE

Eesmärgid:

- Tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu
- On aktiivne tegutseja üksi ja rühmas
- Tahtlike liigutusoskuste kujunemine

Käsitletava valdkonna sisu:

1. Muusika järgi liikumine
2. Põhiliikumine
3. Vaba aeg ja looduse liikumine
4. Spordiala (kelgutamine)
5. Liikumismängud

Eeldatavad õpitulemused:

- Liigub õpetaja juhendamisel ohutult
- Ronib ning roomab üle ja läbi väikeste takistuste
- Mängib koos kaaslaste ja juhendajaga kõnni- ja jooksumänge
- Istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskudes

- Kasutab liikudes rütmipille juhendaja abil
- Mängib vabamängus iseseisvalt

MUUSIKA

EESMÄRGID:

- Laps tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest
- Laps suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale
- Laps suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu
- Laps suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi

KÄSITLETAVA VALDKONNA SISU:

1. Laulmine
2. Muusika kuulamine
3. Muusikalis-rütmiline liikumine
4. Pillimäng

OODATAVAD ÕPITULEMUSED:

Muusika kuulamine	Laulmine	Mäng lastepillidel	Muusikalis-rütmiline liikumine
Laps tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast	Laps kuulab ja jälgib õpetaja laulu	Laps mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuuldud muusikale kehapillil (plaksutab, patsutab kaasa pulssi või rütmi)	Laps sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile(nt. paigaltammumine, keerutamine üksikult, koosjalu hüplemine, lehvitamine jne.

8.2. 3-aastased lapsed

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Kolmanda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus-ja õpioskused:

- 1) leiab tegutsemisajendi, plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga; täiskasvanu suunab lapse tegevust kõne kaudu;
- 2) plaanib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel;
- 3) keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole veel püsiv;
- 4) tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega;
- 5) kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mäluvilte nii konstruktiivses mängus kui ka lihtsas rollimängus;
- 6) mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid;
- 7) on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada;
- 8) osaleb dialoogis;
- 9) jälgib lihtsaid lookesi ja eristab kogemusele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest;
- 10) mõistab osaliselt lihtsamat kõnet ka ilma toetava vihjeta ning saab aru lihtsamatest ülekantud tähendustest;
- 11) rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi;
- 12) tal on ettekujutus arvamõistest ja värvuste nimetustest;
- 13) leiab võrdluse alusel asjades ühiseid ja erinevaid jooni ning nendevahelisi seoseid, käsutab info saamiseks keelt;
- 14) tema ettekujutus oma teadmistest ja oskustest on ebarealistlik;
- 15) omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu; vajab oma tegevusele tagasisidet.

Neljanda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- 1) väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele;
- 2) tahab olla iseseisev, kuid sageli ei ole tal enda suutlikkusest realistlikku ettekujutust;
- 3) saab hakkama eneseteenindamisega (riietub, sööb, joob iseseisvalt), tal on kujunenud tualetiharjumused;
- 4) teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi;
- 5) seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid;
- 6) väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu;
- 7) püüab vahel teisi abistada ja lohutada; tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;
- 8) osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale;
- 9) arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet;

- 10) saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevases suhtluses; püüab täita kodukorra reegleid;
- 11) saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest;
- 12) huvitub võistlusmängudest ning tahab olla edukas.

MÄNG

Mäng on koolieelses eas lapse põhitegevus, mille vältel areneb lapse isiksus tervikuna. Mäng on pidevõppe alus ja iga mängu kogemus on ühtlasi õpikogemus. Mänguks saab laps kogemusi ümbritsevast elust ja jäljendab täiskasvanute tegevust.

Õppe-ja kasvatustegevuse valdkonnad

MINA JA KESKKOND

Sotsiaalne keskkond

Eesmärgid:

- Laps mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult
- Lapsel on ettekujutus oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas
- Laps väärtustab perekonda, kodukohta ja –maad

Käsitleva valdkonna sisu:

1. Mina
2. Perekond ja sugulased
3. Kodu-ja kodumaa
4. Lasteaed
5. Ametid (täiskasvanute tegevused kodus ja tööl)
6. Eesti rahva traditsioonid
7. Üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid
8. Tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha
9. Ohu allikad ja ohutu käitumine

Eeldatavad õpitulemused:

- Teab enda, oma vanemate, õdede-vendade ja rühmakaaslaste nime
- Oskab nimetada enda sugu
- Oskab kasutada mängus asendusmänguasju
- Märkab kaaslast ja oskab teistega arvestada, oskab haigetsaanud sõpra lohutada
- Tegutseb omaette täiskasvanu osaluseta
- Laps oskab nimetada hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi
- Rõõmustab tegevuse õnnestumise üle

Tehiskeskkond:

Eesmärgid:

- Laps väärtustab enda ja teiste tervist ja püüab käituda täiskasvanu suunamisel tervist säästvalt
- Laps õpib tundma turvavarustust (helkur, kiiver, turvavöö)
- Laps õpib ohutut liiklemist ja tajub liikluskeskonda
- Laps väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi

Käsitleva valdkonna sisu:

1. Liiklus-ohutu liiklemine, sõidutee, kõnnitee
2. Kodutehnika ja ohutusnõuded
3. Jäätmed

4. Transpordivahendid

Eeldatavad õpitulemused:

- Laps oskab kirjeldada erinevaid sõidukeid
- Laps teab kodumasinaid ja nendest tulenevaid ohte
- Laps teab prügi paneku kohta (prügikast)
- Laps teab valgusfoori tulede tähendus ja mõisteid *sõidutee* ning *kõnnitee*
- Laps on omaks võtnud turvaliselt liiklemise mõtteviisi

Looduskeskkond:

Eesmärgid:

- Laps väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi
- Laps märkab nähtusi ja muutusi looduses

Käsitletava valdkonna sisu:

1. Kodukohta loodus
2. Muutused looduses
3. Park ja sealsed taimed (puud)
4. Inimese mõju loodusele (rahvakalender)

Eeldatavad õpitulemused:

- Mõistab, et lilli nopitakse vaasipanekuks
- Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu
- Oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (lumi, vihm, päike)
- Teab prügipaneku kohta
- Oskab nimetada tuttavaid taimi
- Tunneb rõõmu looduses viibimisest

KEEL JA KÕNE

Eesmärgid:

- Tuleb toime igapäevases suhtluses
- Kasutab kõnes õiget hääldust ja püüab kasutada mitmekesisist lauseehitust
- Tunneb huvi lastekirjanduse vastu
- Ilukirjanduse kaudu tundeelu ja sõnavara rikastamine, õigete väärtushinnangute ja käitumisharjumuste kinnistamine, laste teadmised avarduvad ümbritseva elu ja kodu kohta

Eeldatavad õpitulemused:

- Loeb peast või kordab järelle ühe kuni kaherealist luuletust
- Mõistab ning kasutab tuttavas tegevuses kolme kuni viiesõnalisi lihtlauseid
- Kasutab oma kõnes ühe-kahesilbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris
- Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid
- Laps matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga

MATEMAATIKA

Eesmärgid:

- Laps õpib ümbritsevaid esemeid rühmitama ühe- ja kahe tunnuse alusel
- Järjestab tuttava pildiseeria ja leiab sarnaseid esemeid
- Tunneb lihtsamaid ajamõisteid (*päev, öö*)
- Laps tutvub mõistega paar ja võrdleb hulkades esemeid (*sama palju, ühepalju ehk võrdselt*)
- Õpib loendama asju kolme piires ja vastab küsimusele *mitu on?*

Käsitletava valdkonna sisu:

1. Hulgad loendamine ja arvud

2. Suurused ja mõõtmine
3. Geomeetrilised kujundid

Eeldatavad õpitulemused:

- Loendab kolme piires
- Näeb ja leiab esemetes erinevusi(*suur, väike*)
- Õpib võrdlema(järjestama) kahte eset nii suuruse(*suurem, väiksem*) pikkuse (*pikem, lühem*), laiuse (*laiem, kitsam*) järgi ning kasutab mõisteid
- Leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast ja lähimast ümbrusest
- Leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (piltidel, vestluses)

KUNST**Eesmärgid:**

- Laps tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest
- Laps õpib kasutama erinevaid joonistamise ja maalimise vahendeid ja võtteid
- Laps nimetab pildil nähtut

Käsitletava valdkonna sisu:

1. Tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine ja meisterdamine
2. Kujutamine ja väljendamine. Mõtete ja tunnete edasiandmine nähtaval kujul
3. Kujundamine: värvi ja vormi edasi andmine
4. Pildi vaatlemine

Eeldatavad õpitulemused:

- Tunneb rõõmu isetegemisest
- Leiab enda joonistuste hulgast jutustamist väärivaid kujundeid
- Leiab ümbritsevast juhendamise toel põhivärvused (sinine, kollane, punane ja roheline)
- Teeb sõrme ja pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid
- Tekitab jämedate joonistusmaterjalidega (rasvakriidid, pehmed pliiatsid) erinevaid jälgi (täppe ning horisontaal ja vertikaalseid jooni)
- Tõmbab pintsliga erisuunalisi jooni
- Trükib näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega
- Kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke
- Vaatleb pilte, näidistoid ja raamatuillustratsioone
- Laps õpib käsitlema kääre ja lõikama ribasid

8.3. 4-aastased lapsed

Tunnetus- ja õpioskused.

Tegevuse organiseerimine:

Laps on oma tegevusi planeerides ja organiseerides iseseisvam. Ta jälgib täiskasvanute tegevusi ja kopeerib seda palju.

Tegevuste liigid

Lapse juhtiv tegevus on mäng. Mänguga rööbiti toimub ka produktiivse tegevuse kiire areng ning seda eriti kujutavate tegevuste ja ehitusmängude osas.

Kõne

Lapsel areneb kiiresti sidus kõne, eriti mina-keskne kõne. Tal areneb dialoog.

Mälu ja tähelepanu

Laps on tegutsedes püsivam, sihipärasem ja süsteemsem ja suudab osaliselt lähtuda eesmärkidest. Suureneb tema tähelepanu tahteline osa ja paraneb keskendumisvõime. Tegutsedes suudab tähelepanu mõnevõrra jaotada ja keskenduda mitmele tunnusele.

Õpioskused

Lapsel muutub teadmiste ja oskuste omandamisel oluliseks emotsionaalne komponent ning kogemuse seostamine olemasolevate teadmistega. Laps omandab uusi teadmisi praktiliste situatsioonide, kogemuste ja kujutluste kaudu. Laps oskab omandatud teadmisi kasutada uudses olukorras.

Neljanda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus- ja õpioskused:

- 1) oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiseteta, kuid autoriteetide toel;
- 2) plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme;
- 3) hangib tänu keeleoskusele uut teavet; tema kõne toetub mälule ning sõltub sellest, kellega ja mis olukorras ta koos on;
- 4) saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest;
- 5) järgib lihtsaid reegleid;
- 6) huvitub võistlusmängudest ja tahab olla edukas;
- 7) osaleb ühistegevustes ning teeb koostööd teiste lastega; konstrueerib, osaleb rolli- võistlusmängudes ning loovtegevustes;
- 8) liigatab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi; keskendub tegutsedes mitmele nähtavale tunnusele ning jaotab oma tähelepanu;
- 9) saab aru arvumõistest; huvitub tähtedest;
- 10) omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

Emotsioonide tajumine ja väljendamine:

Laps väljendab oma emotsioone, soove ja tahtmisi kõne abil. Lapsel hakkab ümbritseva kohta kujunema emotsionaalne hinnang. Tema meeleolud vahelduvad väga kiiresti.

Eneseteadvus ja mina areng:

Laps ei suuda endale veel kindlaks teha milleks ta on suuteline. Tuttavates olukordades on ta enesekindlam ja naudib tegevuste kordamist. Vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu. Lapsele meeldib rutiin.

Koostöö- ja porosotsiaalsed oskused:

Lapse jaoks muutuvad oluliseks suhtlemine, mäng, ühistegevus ja koostöö teiste lastega (siiski lühikest aega). Suudab vahel oma asju teistega jagada ja oodata oma järjekorda.

Reeglite järgimine:

Laps järgib ja arvestab lihtsamaid reegleid. Ta hakkab mõistma seltskonnas käitumise reegleid. Lapsel tekib ettekujutus valetamisest ja taunitavast käitumisest.

Enesekohased oskused:

Laps saab hakkama eneseteenindamisega, on kujunenud tualetiharjumused. Oskab öelda ees- ja perekonnanime.

Neljanda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- 1) väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele;
- 2) tahab olla iseseisev, kuid sageli ei ole tal enda suutlikkusest realistlikku ettekujutust;
- 3) saab hakkama eneseteenindamisega (riietub, sööb), tal on kujunenud tualetiharjumused;
- 4) teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi;
- 5) seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid;
- 6) väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu;
- 7) püüab vahel teisi abistada ja lohutada; tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;
- 8) osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale;
- 9) arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet;
- 10) saab aru lihtsamatest seltskonna käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevases suhtluses; püüab täita kodukorra reegleid;
- 11) saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest;
- 12) huvitub võistlusmängudest ja tahab olla edukas.

MÄNG

Mäng on koolieelses eas lapse põhitegevus, mille vältel areneb lapse isiksus tervikuna. Mäng on lapse arengu alus. Laps mängib sellepärast, et see pakub huvi, pinget ja põnevust. Oma mängudes kujutab laps ümbritsevat maailma loovalt. Mäng on pidevõppe alus ning iga mängukogemus on ühtlasi õpikogemus.

Mängudes astub laps oma algatusel mängukaaslastega mitmesugustesse suhetesse, seega on mäng sotsiaalse pädevuse kujunemise oluline tegur. Eelkõige vajab mängija teadmisi, muljeid ja kogemusi ümbritsevast maailmast ja loodusest ning täiskasvanute elust ja tegevusest.

Mäng on lapse iseseisev, vaba ja spontaanne tegevus tegutsemisrõõmu enda pärast. Arendav mängukeskkond ning sõbralikud suhted on kvaliteetne õpikeskkond.

Mängude liigid

Laste mängu jaotatakse loovmängudeks ehk vabamängudeks ja reeglimängudeks ehk valmismängudeks.

Loovmängudes saab laps ise valida mängu teema, vahendid ja sisu. Loovmängud on rolli-, lavastus- ja ehitismängud.

Rollimängudes lapse mäng muutub sisukamaks, sest ta teadmised ja kogemused ümbritsevast suurenevad. Kujuneb rollimäng, kus laps võtab endale täiskasvanu teatud rolli ja hakkab tegutsema rollile vastavalt. Lapsel süveneb koos tegutsemise ja üksteisega suhtlemise oskus. Areneb iseseisvus rolli täitmiseks vajalike vahendite valikul ja loovus mänguliste toimingute sooritamisel. Laps innustub ka mängus täitma üldkehtivaid reegleid.

Rollimängu eriliik on **režissöörimäng**, kus laps võib käituda nii lavastaja kui ka osatäitjana. Laps omandab sotsiaalset kogemust nukuga või muu mänguasjaga mängimise kaudu.

Lavastusmängudes laps õpib edasi andma lühikesi muinasjuttude või kirjanduspalade süžeesid, kasutab selleks erinevaid intonatsioone, žeste, miimikat, häälsust, poose. Laps õpib kasutama käpiknukke, peakatteid, maske, mänguasju jt. sobivaid vahendeid lavastusmängudes.

Ehitismängudes laps õpib kasutama eri ehitusmaterjali ning seda iseseisvalt otstarbekalt valima. Laps õpib arvestama ehituse otstarvet ja ehituskohta otstarbekalt valima. Laps kooskõlastab oma tegevuse ühise eesmärgi saavutamiseks.

Ehitismängudes õpib laps kasutama ka looduslikku materjali: lumi, liiv, vesi, kivikesed, ksad, käbid jne.

Reeglimängud on kindlate reeglite ja struktuuriga.

Reeglimängud on õppe-, laulu-, laua-, liikumis- ja võistlusmängud.

Õppemängudes laps õpib eristama esemeid ja nende omadusi nägemise, kuulmise, haistmise ja kompimise põhjal. Laps õpib võrdlema esemeid väliste tunnuste järgi ja rühmitama neid vastavalt otstarbele. Mängudes kasutab laps mitmesuguseid esemeid, mänguasju ja looduslikku materjali.

Lauamängud arendavad lapsel loogilist mõtlemist, lapsel süvenevad teadmised.

4 aastaste laste lauamängud on seotud mitmesuguste esemete kujutiste ja piltidega nt. lotod, paarispidid, pusled, domino.

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad

MINA JA KESKKOND

Sotsiaalne keskkond

Eesmärgid:

- Laps mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult
- Laps omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas
- Laps väärtustab perekonda, kodukohta ja-maad; enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult
- Laps väärtustab eesti kui oma rahvuse kultuuritraditsioone
- Laps suhtleb oma eakaaslastega sõbralikult

Käsitletava valdkonna sisu:

1. Mina
2. Perekond ja sugulased
3. Kodu ja kodumaa
4. Lasteaed
5. Ametid- täiskasvanute tegevused kodus ja tööl

6. Eesti rahvatraditsioonid
7. Üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid
8. Tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha
9. Ohuallikad ning ohutu käitumine

Eeldatavad õpitulemused:

- Laps ütleb oma ees- ja perekonnanime, teab oma vanust.
- Nimetab oma pereliikmeid ja teab nende nimesid, vastab küsimustele oma pere kohta.
- Teab oma rühma nime, ütleb küsimise korral oma rühmakaaslaste ja õpetajate ning õpetajaabi nimed.
- Nimetab pereliikmete koduseid toimetusi, matkib lihtsamaid töövõtteid ja asetab töövahendid kokkulepitud kohale.
- Räägib oma sünnipäevast, kirjeldab tähtpäevi peres, nimetab pühadega seotud tegevusi.
- Teab mõistete *hea* ja *paha* tähendust, teab üldtuntud viisakusreegleid, tunneb ja järgib lauakombeid.
- Märkab kaaslast ja oskab teisi arvestada, oskab haiget saanud sõpra lohutada.
- Oskab andeks anda ja leppida.
- Laps oskab nimetada tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, piisav uni ja puhkus, mäng, hea tuju, õues viibimine).
- Laps oskab nimetada hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi.
- Laps oskab nimetada tervislikke toiduaineid.

Tehiskeskkond

Eesmärgid:

- Laps õpib tundma kodumasinaid ja nendega kaasnevaid ohte.
- Laps õpib tundma erinevaid sõidukeid ja nende otstarvet.
- Laps õpib ohutut liiklemist ja tajub liikluskeskonda.
- Laps õpib tundma turvavarustust (helkur, kiiver).

Käsitletava valdkonna sisu:

1. Ehitised, hooned
2. Kodutehnika, ohutusnõuded
3. Jäätmed
4. Liiklus- ohutu liiklemine, sõidutee, kõnnitee.
5. Transpordivahendid.

Eeldatavad õpitulemused:

- Laps tunneb ära oma kodu, lasteaia ning tuttavad teenindusasutused.
- Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid.
- Laps oskab kirjeldada kodumasinaid, nende otstarvet ja nendega seotud ohte.
- Laps oskab nimetada esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid, tuli).
- Laps oskab kirjeldada erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet.
- Laps oskab leida loodusest prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta.
- Laps teab valgusfoori ja tulede tähendust ning mõisteid *sõidutee* ja *kõnnitee*.
- Laps teab, et ohutuks liiklemiseks peab jalgrattur kandma kiivrit ja jalakäija helkurit.

Looduskeskkond

Eesmärgid:

- Laps õpib tundma oma kodukoha loodust

- Lapsel kujuneb säästlik suhtumine loodusesse ja oskus hinnata inimtegevuse mõju ümbritsevale keskkonnale
- Laps õpib looduses liikuma ja kujuneb harjumus ja vajadus viibida looduses.

Käsitleva valdkonna sisu:

1. Kodukoha loodus
2. Muutused looduses
3. Elukeskkond ja selle mõju tervisele
4. Inimese mõju loodusele

Eeldatavad õpitulemused:

- Laps tunneb rõõmu looduses viibimisest.
- Oskab nimetada tuttavaid loomi ja öelda kus nad elavad.
- Oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, mesilane, sipelgas).
- Laps oskab nimetada ning kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju.
- Oskab küsimise korral iseloomustada ööd (pime) ja päeva (valge). Nimetab suve ja talve iseloomulikke omadusi ja ilmastikunähtusi.

KEEL JA KÕNE

Eesmärgid:

- Laps tuleb toime igapäevases suhtluses kaasvestlejana, kuulajana, algatajana
- Laps kasutab kõnes õiget hääldust ja mitmekesisist lauseehitust
- Laps tunneb huvi lugemise-kirjutamise ja lastekirjanduse vastu.
- Lapse tundemaailm on rikkam, saadakse positiivseid elamusi lastekirjanduse ja muude eakohaste tekstide abil
- Laps oskab ennast väljendada.

Käsitleva valdkonna sisu:

1. Keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika, suhtlemine (vestlus, jutustamine, lavastused, kuulamine, vaatlus, õppekäik, olmetoimingud, kaaslastega kõnelemine).
2. Lugemine ja kirjutamine (kuulamine, häälimine, jutustamine, kirjaeelharjutused).
3. Lastekirjandus (ilukirjanduse kaudu tundeelu ja sõnavara rikastamine, õigete väärtushinnangute ja käitumisharjumuste kinnistamine, avarduvad laste teadmised ümbritseva elu ja kodu kohta. Laps kogeb esteetilist elamust).

Eeldatavad õpitulemused:

- Laps hakkab kasutama grammatilisi vorme.
- Algatab ise aktiivselt suhtlust ja suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega.
- Räägib 2-3 lausungiga mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest.
- Kasutab kõnes mitmesõnalaset. Kasutab aktiivselt nimi-, tegu- ja omadussõnu.
- Kasutab minevikuvorme.
- Kasutab kõnes mõningaid liitsõnu (tuttmuits, kelgumägi) ja tuletisi (kurblik, täpiline).
- Laps tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti.
- Laps matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga.
- Laps kuulab huviga täiskasvanu juttu ja seletusi, saab aru jutu sisust; täiskasvanu abiga kordab tuttavaid jutukesi.

MATEMAATIKA

Eesmärgid:

- Laps õpib ümbritsevaid esemeid rühmitama ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki.
- Laps õpib järjestama esemeid suuruse põhjal.

- Laps õpib orienteeruma ajas: *eile- täna- homme*.
- Laps õpib tundma mõisteid: *üks, palju, ühepalju*.
- Laps tutvub nelinurga ja kolmnurgaga.
- Laps näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Käsitletava valdkonna sisu:

1. Hulgad, loendamine ja arvud
2. Suurused ja mõõtmine
3. Geomeetrilised kujundid

Põhineb lapse vaatlusel ja analüüsil, seotus lapse päevakavaga, seotus teiste tegevusvaldkondadega.

Eeldatavad õpitulemused:

- Laps rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva tunnuse alusel.
- Võrdleb kahte eset suuruse (*suurem- väiksem*), pikkuse (*pikem- lühem*), laiuse (*laiem- kitsam*) järgi ning kasutab mõisteid.
- Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5-ni.
- Orienteerub ruumis (*ees-taga, üleval-all, edasi-tagasi*).
- Laps oskab kirjeldada sündmusi ja tegevusi *eile-täna-homme*.
- Laps eristab nelinurka ja kolmnurka, võrdleb nende tunnuseid, loendab külgi ja tippe ning leiab sarnaseid esemeid.

KUNST

Eesmärgid:

- Laps tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest.
- Laps õpib kasutama pliiatseid, kääre, voolimispulki jm.
- Laps õpib paberil orienteerumist.
- Laps õpib kasutama vesi-, guašš- ja näpuvärve, vilt- ja värvipliiatseid, rasvakriite.
- Laps kasutab materjale ja tööriistu ohutult ja sihipäraselt.
- Laps tutvub eesti rahvakunsti- ehisjoonistamisega.

Käsitletava valdkonna sisu:

1. Kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul
2. Kujundamine: objektile kuju ja vormi andmine
3. Tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine
4. Kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest.

Kunstitegevus põhineb suunatud vaatlusel. Kogu kujutav tegevus on ühendatud mänguga, intrigeeritus teiste tegevustega. Kõige olulisemaks on saadud kogemused, elamused, rõõm, rahulolu.

Eeldatavad õpitulemused:

- Laps jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiast.
- Laps leiab ümbritsevas sinise, kollase, punase ja roheline värvi.
- Kaunistab täppidega, joontega ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid; koostab lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme ääri kaunistamiseks.
- Laps teeb koos õpetajaga pintslivajutusi pintslil küljega, loputab pintslit kui talle meelde tuletada.
- Laps rullib ja veeretab voolimismaterjali iseseisvalt, veeretab plastiliinist kuule, vorste, pätsi, valmistab lihtsaid figure.
- Laps teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid, õõnestab ümarvorme süvendit pöidlaga vajutades. Ühendab voolitud detaile omavahel.

- Laps joonistab ümarvorme ning sirgeid, lainelisi, katkendlikke ja spiraalseid jooni. Värvib pindu värvipliatsitega ja kriitidega.
- Laps vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga. Võtab pintsli vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu.
- Laps katab aluspinna liimiga, puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid.
- Lükib paelale, traadile vms auguga esemeid.
- Laps oskab käsitleda kääre, lõikab joont mööda.
- Laps näitab teistele oma tööd ja räägib sellest.
- Vaatleb omal algatusel raamatuillustratsioone ja esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust.

LIKUMINE

Eesmärgid:

- Meeldib liikumine ja tunneb sellest rõõmu
- Suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel
- Ootab oma järjekorda
- Mõistab kehalise aktiivsuse vajalikkust tervisele
- Järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid

Käsitleva valdkonna sisu:

1. Liikumisalased üldteadmised
2. Liikumismängud
3. Põhiliikumised
4. Spordialad (võimlemine, kelgutamine)
5. Tants ja rütmika
6. Vaba aeg ja looduses liikumine

Eeldatavad õpitulemused:

- Sooritab harjutusi nii sõnalise korralduse kui ka ettenäitamise järgi
- Järgib meeldetuletusel hügieeninõudeid
- Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes
- Teeb koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi
- Mängib kahe-nelja reeglise liikumismänge
- Pingutab end rühma tegevustes ühise eesmärgi nimel
- Sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni
- Hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonn, ringis, viirus
- Sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi
- Algatab iseseisvalt mängu

MUUSIKA

Eesmärgid:

- Laps tunneb rõõmu muusitseerimisest
- Laps suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale
- Laps suudab ennast loovale väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu
- Laps suudab muusitseerida nii rühmas kui ka üksi

Antud valdkonna sisu:

1. Laulmine
2. Muusika kuulamine
3. Muusikaline-rütmiline liikumine

4. Pillimäng
Oodatavad õpitulemused

Muusika kuulamine	Laulmine	Muusikalis- rütmiline liikumine	Pillimäng
<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab laulu ja muusikapala • Väljendab emotsionaal-selt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega. • Tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulab rühmaga samas tempos. • Laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule. 	<ul style="list-style-type: none"> • Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu(nt. loova liikumisega). • Tantsib, kasutades eakohaseid tantsu-elemente • Osaleb laulumängudes 	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib rütmipille(nt. kõlakarpi, trummi, kuljuseid, pandeirat) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks. • Eristab kuulates neid tämbri järgi

8.4. 5-aastased lapsed

Kuuenda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised üldoskused:

Tunnetus- ja õpioskused:

- 1) plaanib oma igapäevategevusi, seab eesmärgid ning üritab alustatud tegevused lõpetada;
- 2) suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20-30 minutiks;
- 3) kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet;
- 4) kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks;
- 5) järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada;
- 6) kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale;
- 7) osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes;
- 8) saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest järjestusest;
- 9) kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudes kui ka sarnases olukorras;
- 10) kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, teadvustab kordamise vajadust.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- 1) tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses;
- 2) seab endale eesmärgid ja üritab neid ellu viia;
- 3) on oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele;
- 4) eelistab omasoolisi mängukaaslasi; kujunevad esimesed sõprusuhted;
- 5) suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil;
- 6) järgib mängudes ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt; oskab reegleid teistele selgitada;
- 7) järgib sotsiaalset rutiini.

MÄNG

1. Hakkab mängus kombineerima eri allikatest saadud teadmisi ja muljeid.
2. Hakkab kujunema rollimäng – ei nimeta rolli nimega, vaid tegutseb nii, nagu vastav isik tegelikkuses toimib.
3. Kujuneb huvi teatud teemade vastu – kauplus, lasteaed, kodu.
4. Laps räägib eri rolle mängides erineva hääletooni ja ilmekusega.
5. Lapsele on jõukohased kordustega lavastusmängud.
6. Laps hakkab planeerima ehitusmängu oma teadmiste põhjal, ootab hinnangut ja tunnustust.
7. Laps osaleb aktiivsemalt õppemängudes, võtab juhtrolle.

MINA JA KESKKOND

Mina ja keskkond sisu on:

- sotsiaalne keskkond
- tehiskeskkond
- looduskeskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel eeldatavalt laps:

1. Teab oma nime ja kodukohta, teab lasteaia töötajate nimesid ja ülesandeid, teab lasteaianime;
2. Loetleb tuntumaid elukutseid ja vajalikke vahendeid, põhjendab töö ja mängukoha vajalikkust;
3. Nimetab tegevusi, mis on tervisele kasulikud;
4. Nimetab toiduainete rühmad;
5. Selgitab küsimisel, milleks on vajalikud silmad, kõrvad, nina;
6. Oskab nimetada mõningaid emotsioone;
7. Teab, kuidas ületada sõiduteed, tunneb valgusfoori;
8. Oskab nimetada, miks on liikluses vajalik turvavarustus;
9. Järgib kokkulepituid rühmareegleid ja koduseid reegleid, teab lauakombeid;
10. Kutsub õnnetuse korral täiskasvanu ja teab et võõrastega ei tohi kaasa minna;
11. Väärtustab sõprust;
12. On sõbralik kõigi, ka erivajadustega inimeste vastu;
13. Kirjeldab oma vanemaid, vanavanemaid ja oma kodu,
14. Selgitab, miks heisatakse lipud ja lauldakse hümnid;
15. Nimetab erinevad köögivilju, söögi ja mürgiseeni;
16. Nimetab ühte kahte leht- ja okaspuud;
17. Nimetab tuttavamaid linde ja putukaid;
18. Nimetab kaladele iseloomulikke tunnuseid, selgitab miks loomad karva vahetavad;
19. Kirjeldab soojuse valguse vajalikkust, puhast vett;
20. Oskab nimetada esemeid, mille kasutamiseks on vajalik õhk;
21. Iseloomustab erinevaid aastaaegu ja oskab kirjeldada lähiümbruse maavarasid;
22. Kirjeldab metsa ja niidu erinevusi, teab kuhu ladestatakse prügi;
23. Nimetab kahte- kolme looma ja teab, miks neil talvel raske on;
24. Teab, et paljud kaasaegsed vahendid on alles hiljuti leiutatud.

KEEL JA KÕNE

Keel ja kõne sisu on:

- suhtlemine
- grammatika
- sõnavara
- hääldamine
- ettevalmistus lugema ja kirjutama õpetamiseks.

Õppe – ja kasvatustegevuse tulemusel eeldatavalt laps:

1. Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi, ka väljaspool situatsiooni ja esitab tunnetusliku sisuga küsimusi.
2. Kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust.
3. Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid.
4. Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust.
5. Annab kuuldud teksti sisu edasi, täiskasvanu suunavate küsimuste abil, peamiselt üksikute sidumata lausungitega.
6. Jututab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3- 5 lausungiga.
7. Loeb peast kuni nelja realisi liisusalme/ luuletusi.
8. Mõistab teksti mis pole seatud otseselt tema kogemustega.
9. Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid.

10. Kastab kõnes nud- ja tud- kesksõnu.
11. Kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid
12. Kasutab tingivat kõneviisi.
13. Ühildab sõnu arvus ja käändes.
14. Kasutab kõnes enamasti õigesti nimisõna käändevorme mitmuses.
15. Kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu.
16. Kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu.
17. Kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu.
18. Moodustab vajaduse korral sõnu uudsete objektide või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks.
19. Hääldeb õigesti kõiki emakeele häälikuid
20. Hääldeb õigesti 3-4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu.
21. Hääldeb õigesti kõiki häälikuühendeid 1-2 silbilistes tuttava tähendusega sõnades.
22. Hääldeb õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu.
23. Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades.
24. Kuulab ettelugemist, olles seejuures aktiivne.
25. Kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega.

MATEMAATIKA

Matemaatika sisu on:

- hulgad, loendamine, arvud, arvutamine
- suurused ja mõõtmine
- geomeetrilised kujundid

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel eeldatavalt laps:

1. Rühmitab esemeid, olendeid kahe-viie erineva tunnuse alusel.
2. Võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning osutab, mida on rohkem kui, vähem kui.
3. Tutvub arvudega 10-ni, tutvub järgarvudega.
4. Järjestab esemeid kõrguse järgi.
5. Järjestab kolme-viit eset suuruse, pikkuse, laiuse, kõrguse järgi.
6. Näeb ja oskab kirjeldada ruudu ning ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast.
7. Teab ööpäeva osi – hommik, päev, õhtu, öö, kirjeldab tegevusi ja sündmusi eile, täna, homme.
8. Määrab enda asukoha teiste laste, asjade suhtes.
9. Määrab vasakut ja paremat poolt.
10. Laob pilte kujunditest.
11. Jäljendab etteantud mustrit.
12. Teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi.

KUNST

Valdkond kunst sisu on:

- Kujutamine ja väljendamine; mõtete ning tunnete edastamine nähtaval kujul
- Kujundamine; objektile vormi, kuju ja esteetilise lisaväärtuse andmine.
- Tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine.
- Kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest ja kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel eeldatavalt laps:

1. Kujutab naturist inspireeritud asju, objekte jne. isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks.
2. Jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest.
3. Kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne. kujutamiseks värvitoone, seostest ja tunnetest lähtuvalt.
4. Valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid.
5. Võrdleb heledaid ja tumedamaid värvitoone ning tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni ja roosat.
6. Koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme ääri kaunistamiseks.
7. Kujundab õpetajaga koos tähtpäeva kaardid sündmuse meeleoluga sobivate motiividega.
8. Valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šablooni või templi abil selle omavalitud kohale esemel.
9. Õonestab ümarvorme süvendit pöidlaga vajutades.
10. Muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades.
11. Nii ümar kui ka piklikke vorme töödeldes loob sobivad esemed.
12. Ühendab voolitud detaile omavahel.
13. Jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks.
14. Joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliiatsitega, kriitide ja söega, muutes joonte tihedust.
15. Kasutab joonistusvahendeid liigse surveta.
16. Võtab pintslile vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu.
17. Teeb objektidele väiksemaid detaile pintslivajutuste ja tõmmetega.
18. Ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt.
19. Rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ja kleebib neid sõltuvalt töö olemusest.
20. Lükib paelale, traadile või muule sellisele auguga esemeid.
21. Valib meelepäraseid meisterdamisvahendeid ning neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö.
22. Vaatleb omal algatusel raamatu illustratsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust.
23. Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud ning nimetab, mis materjali ta oma töös kasutab.
24. Suhtub heatahtlikult kaaslaste töödese.

LIIKUMINE

Valdkond Liikumine sisu on:

- liikumisalased üldteadmised
- põhiliikumised
- liikumismängud
- erinevad spordialad
- tants ja rütmika

Õppe- ja kasvatustöö tulemusel eeldatavalt laps:

1. Nimetab kodukohas harrastatavaid spordialasid ja peetavaid spordivõistlusi

2. Teab spordivahendite nimetusi ning kasutab erinevaid spordivahendeid ohutult, sobival viisil ja kohas.
3. Õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise
4. Kasutab põhiliikumise aktiivses tegevuses ja mängudes.
5. Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi.
6. Teeb harjutusi väikevahenditega.
7. Mängib kollektiivseid võistlusmänge.
8. Osaleb jõukohastes teatevõistlustes.
9. Tunnetab nii enda kui ka vastasvõistkonna edu.
10. Teeb vahenditega harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti.
11. Valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes.
12. Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi.
13. Veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast.
14. Kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid.
15. Suusatades kasutab libisemist.
16. Mängib veemänge ega karda vett.
17. Jäljendab liikumise erinevaid rütme, liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisel.
18. Liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt.
19. Kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt.
20. Sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga.

MUUSIKA

EESMÄRGID:

- Laps tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest
- Laps suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale
- Laps suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu
- Laps suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi

ANTUD VALDKONNA SISU:

1. Laulmine
2. Muusika kuulamine
3. Muusikalis-rütmiline liikumine
4. Pillimäng

OODATAVAD ÕPITULEMUSED

Muusika kuulamine	Laulmine	Muusikalis-rütmiline liikumine	Pillimäng
<ul style="list-style-type: none"> • Laps kuulab laulu ja muusikapala huviga • Laps väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste(liikumise, laulmise, 	<ul style="list-style-type: none"> • Laps laulab väljahingamisel loomuliku häälega. • Laps esitab laule rühmaga samas tempos • Laps laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule 	<ul style="list-style-type: none"> • Laps muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendus-vahendite vahel-dumise põhjal(tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit(nt. liigub hanereas ja ringis nii 	<ul style="list-style-type: none"> • Laps mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille • Laps mängib rütmisaateid lasteriimidele ja – lauludele • Laps alustab ja lõpetab

<p>pillimängu)kaudu, nt. järgib tempot ja rütmi kehalise liikumisega või, tundes ära õpitud laulu(kuuldes nii meloodiat kui ka sõnu), hakkab kaasa laulma.</p>		<ul style="list-style-type: none"> Laps esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente. 	<ul style="list-style-type: none"> Laps mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi ja kastanjette.
--	--	---	--

8.5. 6-7-aastased lapsed

Seitsmenda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised üldoskused:

Tunnetus-ja õpioskused:

- 1) organiseerib ja plaanib oma igapäevaseid tegevusi ja tuttavat keskkonda, seab eesmärged, üritab tegutseda sihipäraselt ning lõpetab alustatud tegevused;
- 2) suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist, käsutades selleks kõnet nii aktiveerivas kui ka pidurdavas rollis;
- 3) toetub tegutsedes oma tegevusele antavale tagasisidele, eakaaslaste hinnangutele ja võrdlusele teistega;
- 4) keskendub korraga mitmele tegevusele või stiimulile ning on suuteline kestvamaks tahtepingutuseks;
- 5) seab uudsetes olukordades täiskasvanu sõnalise juhendamise järgi eesmärged ning valib tegutsemisstrateegiad;
- 6) katsetab, konstrueerib ja uurib, käsutades oma teadmisi ja varasemaid kogemusi uues vormis ning kombinatsioonis;
- 7) osaleb erinevates mänguliikides, järgib reegleid;
- 8) liigitab ning tajub esemeid ja sündmusi tervikuna, saab aru nendevahelistest seostest ning suudab olulist teadvustada täiskasvanu abiga;
- 9) loob uusi seoseid eeskujud, seletuste, kuulamise ja nägemise kaudu;
- 9) käsutab nii kaemuslik-kujundlikku kui ka verbaalset mõtlemist;
- 10) käsutab eakaaslastega suheldes arutlevat dialoogi;
- 11) huvitub sotsiaalsetest suhetest, räägib enam iseendast ning tunneb huvi teiste vastu;
- 12) teab ja käsutab tähti, numbreid ja sümboleid, kirjutab etteütlemise järgi lihtsamaid
- 13) silbilisi sõnu ning teeb lihtsamaid matemaatilisi tehteid;
- 14) orienteerub oma teadmistes, märkab detaile ja seoseid, käsutab teadmisi uusi ülesandeid lahendades nii uudes kui ka sarnases olukorras, kuid vajab juhendamist ja abi seoste loomisel eelnevaga;
- 15) oskab suunamise ja õpetamise korral käsutada lühikest aega õppimisstrateegiaid; tajub oma mälu mahtu ning kordab teadlikult üle meeldejäetavat materjali.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- 1) mõistab teiste inimeste tundeid ja nende mitteverbaalseid väljendusi;
- 2) vastutab rohkem oma tegevuse eest ning räägib oma kavatsustest;
- 3) suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida, oskab ka teisi arvestada ning suhtub teiste laste tegevusesse sallivamalt;
- 4) suudab tegutseda iseseisvalt ning sõltub vähem oma vanematest;
- 5) algatab mängu ja tegevusi;
- 6) püüab kõigega hakkama saada, on tundlik oma ebaõnnestumiste ja teiste hinnangute suhtes; otsib vastastikust mõistmist ja kaasaelamist oma tunnete;
- 7) hoolib väiksematest, osutab abi ja küsib seda vajaduse korral ka ise;
- 8) loob sõprussuhteid;
- 9) järgib rühmas reegleid ning arvestab rühma vajadusi;
- 10) talub muutusi ja vanematest eemalolekut, siiski on uues situatsioonis ebakindel ja võib tõmbuda endasse;
- 11) arutleb lihtsamate eetiliste probleemide üle ning teeb vahet hea ja halva vahel nii enda kui ka teiste puhul.

MÄNG

- 1) tunneb mängust rõõmu ja on suuteline mängule keskendumiseks;
- 2) rakendab mängudes oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- 3) algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu,
- 4) täidab mängus erinevaid rolle;
- 5) järgib mängu reegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- 8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

MINA JA KESKKOND

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel eeldatavalt laps:

1. Tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda huvisid ja omadusi, jms
2. Kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone
3. Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid
4. Nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone
5. Mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused
6. Oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku
7. Julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik
8. Kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist
9. Järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist
10. Suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt
11. Kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi
12. Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites. Ööpäev, nädal, aastaring
13. Selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad
14. Selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest
15. Mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale
16. Kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm
17. Teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita

KEEL JA KÕNE

Õppe – ja kasvatustegevuse tulemusel eeldatavalt laps:

1. Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga
2. Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida
3. Suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda
4. Jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid
5. Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid
6. Kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördvorme ainsuses ja mitmuses
7. Valdab suhtlemises piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada
8. Hääldeb oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid
9. Tunneb tähti ja veerib kokku 1-2 –silbilisi sõnu, tunneb kirja pildis ära mõned sõnad
10. Kirjutab joonistähedega 1-2- silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega

11. Teab peast emakeelseid luuletusi ja laule

MATEMAATIKA

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel eeldatavalt laps:

1. Määrab esemete hulga ühised tunnused ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi
2. Võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt
3. Teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1-12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kasutada
4. Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =
5. Koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesti
6. Järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm)
7. Rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi
8. Kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil
9. Oskab öelda kellaega täistundides
10. Nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva
11. Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nöör vms)
12. Eristab enamkasutatavaid raha-ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse
13. Leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid

KUNST

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel eeldatavalt laps:

1. Leiab ümbritseva vaatllemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil
2. Väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid
3. Kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid
4. Kujutab objekte neile iseloomulike tunnuste kaudu
5. Keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitööd
6. Loob esemeid kasutades erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest
7. Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks
8. Kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu

LIIKUMINE

Õppe- ja kasvatustöö tulemusel eeldatavalt laps:

1. Keskendub sihipäraselt kehaliseks tegevuseks
2. Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid
3. Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii, et liigutused on koordineeritud, rütmilised
4. Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi
5. Säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel
6. Kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvates tegevustes kasutab domineerivat kätt
7. Matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel
8. Sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliigutusi
9. Liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga
10. Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne)
11. Mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne)
12. Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest

13. Nimetab erinevaid spordialasid ja eesti tuntumaid sportlasi.

MUUSIKA

Eesmärgid:

- Laps tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest
- Laps suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale
- Laps suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu
- Laps suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi

Antud valdkonna sisu:

- Laulmine
- Muusika kuulamine
- Muusikalis-rütmilis liikumine
- Pillimäng

Oodatavad õpitulemused

Muusika kuulamine	Laulmine	Muusikalis-rütmiline liikumine	Pillimäng
<ul style="list-style-type: none">• Laps tunneb ära lihtsamaid žanre (marss, laul, tants)• Laps väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamusi	<ul style="list-style-type: none">• Laps laulab ilmekalt, lähtudes laulu tekstist ja karakterist.• Laps laulab peast õpitud rahva- ja lastelaule ning esitab neid rühmas	<ul style="list-style-type: none">• Laps liigub ja tantsib sünkroonis teistega, kasutades nt. hüpakammu ja eesgaloppi.• Laps kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt, nt. muudab liikumissuunda muusika dünaamika ja tempo järgi.	<ul style="list-style-type: none">• Laps mängib rütmi- ja meloodiapillidel, (nt. puuagoogo, taldrik, guiro, triangel, kõlaplaadid) lihtsamaid ostineto kaas-mänge (lühikest korduvat rütmi-, viisi- või meloodialõiku).• Laps mängib pilliansambelis.

9. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE PÕHIMÕTTED

Lapsevanemad ja pedagoogid soovivad võimalikult last tundma õppida, et soodustada lapse arengut.

- Lapse arengut on võimalik jälgida ja analüüsida.

Vaatlusandmestik peab olema mõistetav nii pedagoogidele kui ka lapsevanematele. Erinevate inimeste vaatlused ja tähelepanekud on kasulik omavahel võrrelda.

Lapse arengu jälgimise ja analüüsimise eesmärk on koguda informatsiooni, mida saab:

- jagada teiste pedagoogidega;
- jagada vanematega;
- jagada lapsega;
- kasutada tegevuste planeerimisel ja õppekava täiendamisel;
- arvestada lapse individuaalsel arendamisel.

Pedagoogid planeerivad iga õppeaasta algul lapse arengu analüüsimise. Lapse arengu jälgimiseks koostatakse igale lapsele arengumapp. Arengumapis fikseeritakse vaatluslehel kaks korda aastas lapse areng, need mapid on individuaalse vestluse aluseks lapsevanemaga.

Täiskasvanute poolt koostatud arengumapp lähtub lapsest ja sisaldab:

- tähelepanekud lapse tegevuse kohta;
- lapse mängu kirjeldusi, rollimängude ülevaateid jm;
- arengumapi koostamise eesmärk on koguda lapse töötulemuste näidiseid, mis annavad ülevaate lapse saavutustest ja arengust;
- lapse huvitavaid ütlemissi, arvamisi ja sõnalist loomingut;
- tööleht Mina, Minu pere, Mina õpin;
- lastevanemate küsitlusi lapse kohta;
- rühmaõpetaja täidetud vaatluslehed;
- muusikaõpetaja täidetud vaatluslehed.

Lapse arengu analüüsimiseks kasutatakse lapse arengu vaatluslehti, mis on koostatud vanuste kaupa. Samade vaatluslehtede kasutamine kahel korral aastas annab hea ülevaate lapse arengust ja muutustest. (lisa)

Lapse arengu vaatluslehti täidetakse sügisel (septembris – oktoobris). Selle etapi tulemusena saavad pedagoogid teada:

- lapse need arenguvaldkonnad, mis vajavad aasta jooksul tähelepanu;
- mida arvestada tegevuste planeerimisel;
- kuidas toetada ja suunata probleemide korral lapse arengut.

Lapse arengu vaatluslehti täidetakse ka kevadel (aprill – mai). Selle etapi tulemusena saavad pedagoogid:

- teada lapse arengu edenemise õppeaasta jooksul;
- hinnata õppe- ja kasvatustöö tulemuslikkust.

Lapse arengu analüüsimise põhimõtteid tutvustatakse vanematele ja vanem saab alati tutvuda lapse arengumapiga ja küsimustega pöörduda rühmaõpetaja või juhataja poole. Arengumapp käib lapsega kaasa kogu koolieelse perioodi ja lasteaiast lahkude saab laps mapi kaasa.

10. LAPSE ARENGUVESTLUST LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED

Lapse arenguestlus on usalduslik õpetaja, lapse ning lapsevanema vaheline arutelu lapse senisest arengust ja lapse edaspidiseks arenguks soodsate tingimuste loomist.

10.1. Arenguestluse käigus saab

- ühtlustada hinnangut lapse senisele arengule;
- otsida koostöövõimalusi lasteaia ja kodu vahel;
- rääkida lapsevanema ja õpetaja ootustest;
- jagada teavet lapse edaspidiseks arendamiseks ja õpetamiseks.

10.2. Õpetaja ettevalmistus arenguestluseks

- informatsiooni kogumine lapse arengust (lapse arengumapp);
- ajaplaani koostamine;
- lapsevanema ja lapsega vestlemiseks küsimustiku koostamine;
- lapsevanemaga vestluse organiseerimine (2 nädalat ette).

10.3. Arenguestluse läbiviimine

Vestluse sissejuhatavas osas tuleb tähelepanu pöörata positiivsele õhkkonnale, kasutada lapse ja lapsevanema eesnime, olla tähelepanelik vanema valmisoleku suhtes alustada vestlust.

- Lapsevanemale antav tagasiside on heatahtlik, siiras. Arenguestlusest peab jääma positiivne kogemus.
- Probleemide esitamine on konkreetne ja kiir ning toetub faktidele, mitte hinnangutele. Arenguestlusel saadud info on konfidentsiaalne.
- Lapsevanematelt küsitakse temapoolseid sobivaid lahendusi ja pakutakse võimalusi. Arenguestlus lapsevanemaga toimub üks kord aastas sügisperioodil.

Vestlus lõpeb kirjaliku lühikokkuvõttega ja allkirjastamisega lapse arengu vaatluslehel.

11. KOOLIVALMIDUSE MÄÄRAMISE PÕHIMÕTTED

Lapse valmisolek õpingute alustamiseks kooliks toimub kogu koolieelse elu jooksul. Valmisolekut mõjutavad nii sünnipärase eeldused kui ka kasvukeskkond, milles laps areneb.

Koolivalmidus on valmisolek minna üle mänguliselt põhitegevusele õpitegevusele.

Koolivalmidus koosneb füüsilisest, vaimsest ja sotsiaalsest aspektist. Omavahel põimudes ja üksteisest sõltudes moodustavad nad terviküsteemi, mis aitavad lapsel toime tulla koolipoolsete nõudmistega.

Füüsilise aspekti seisukohast on olulised:

- lapse tervislik seisund, millest olenevad lapse koormustaluvus ja töövõime;
- lapse üldfüüsiline areng, liikumisaktiivsus ja vastupidavus;
- lapse oskus valitseda oma liigutusi ja liikumist;
- lapse motoorne areng – käelihaste tugevus ja käe ning silmade koostöö.

Vaimse aspekti seisukohast on olulised:

- kuidas laps oma teadmisi ja oskusi suudab kasutada;
- kuidas lahendusteni jõuab:
- lapse vaatlusoskus;
- lapse kujutlused ruumist ja ajast;
- lapse oskus järjestada;
- lapse kõne ja jutustamisoskus;
- lapse oskus tajuda detaile ja tervikut, üldistada.

Sotsiaalse aspekti seisukohalt on oluline:

- lapse soov õppida ja omandada uusi teadmisi;
- lapse igapäevane käitumine,
- lapse oskus iseseisvalt seada eesmärgid ja ülesandeid;
- lapse tahe täita täiskasvanu nõudmisi;

Lapse koolivalmiduse hindamiseks viiakse läbi:

Tähe- ja numbrimaja ülesanne.

1. Aitab välja selgitada laste tähtede ja numbrite tundmise taseme. Samuti häälimise-, lugemise- ja loendamisoskuse. Taseme all on mõeldud nii tähtede ja numbrite tundmise ja kirjutamise oskust.
2. Selgub laste hulk, kes vajavad individuaalset tööd.
3. Selgub rühma üldine tase.
4. Kordustesti läbiviimisel saab kontrollida lapse arengut aasta jooksul ja õpetamise efektiivsust.

Kontrollitud joonistuse vaatlus, mis näitab:

1. Lapse kognitiivset arengut: sõnavara, juhised arusaamist, mälu. Arusaamist matemaatilistest mõistetest, joonistamis- ja kirjutamisoskust, valmisolekut töötada paberi ja pliiatsiga.
2. Lapse sotsiaal-emotsionaalset arengut: käitumisreeglite tundmist, kohanemist uue keskkonna ja inimestega. Korraldustest arusaamist ja nende järgi tegutsemist.

Frontaalne logopeediline koolivalmiduse uuring, mille käigus logopeed selgitab välja :

1. Lapse sõnavara ja väljendusoskuse taseme
2. Häälusprobleemid
3. Õige grammatilise struktuuri olemasolu
4. Häälikuanalüüsi oskused
5. Lugemise ja kirjutamise eeldused ja oskused
6. Kognitiivsed võimed

Vaatlused ja hindamised viiakse läbi vastava juhendi alusel. Kõik saadud tulemused lisatakse lapse arengumappi ja antakse tagasiside lapsevanemale.

Lapsevanemat nõustatakse koolipikenduse küsimustes. Vajadusel kasutatakse erispetsialisti abi.

Lasteaia õppekava läbinud lastele väljastab lasteaed vastava tõendi (lisa).

Lasteaia ja kooli koostöona võimaldatakse koolieelikul tutvuda kooliga.

12. ARENGULISTE ERIVAJADUSTEGA JA ANDEKAD LAPSED

Laps, kelle võimed, tervislik seisund või muud omaduse (sh keha-, kõne, meel- või kognitiivne puue, emotsionaalsed ja käitumisraskused, üld- või eriandekus) erinevad sedavõrd, et tavapärase õpikeskkond ei toeta tema võimete arengut on laps erivajadusega või andekas laps. Lapse varajane erivajaduse või andekuse määratlemine ning vastava arendustegevuse alustamine annavad parema võimaluse arenguks ja õppimiseks.

Sügisperioodil (sept. okt.) selgitatakse välja arenguliste erivajadustega ja andekad lapsed, jälgides kõiki arengulisi valdkondi:

1. Kommunikatiivsed oskused. Suuline kõne, kõne mõistmine, hääliku ja foneemitaju. Etteloetud teksti mõistmine.
2. Kognitiivsed oskused:
3. Vaatlus-ja kuulamisoskus, silma ja käe koostöö, teabe mõtestamine.
4. Sotsiaalsed oskused: suhtlemine eakaaslastega ja täiskasvanutega, käitumine.
5. Motoorika: üld-ja peenmotoorika.
6. Üldtervislik seisund.

Koostatakse plaan arenguliste erivajaduste rahuldamiseks.

- Vajadusel koostatakse individuaalne arengukava (IAK), neis valdkondades, milles laps vajab arendamist. IAK koostamisel ja elluviimisel osaleb kogu arengut toetav meeskond – rühmaõpetajad, logopeed, liikumisõpetaja, muusikaõpetaja, juhataja. Plaanid seostatakse lapse arengu analüüsiga.
- Kommunikatiivsete erivajadustega lapse arendusplaani koostab logopeed.
- Õppeaasta jooksul täiendatakse ja parandatakse vastavalt vajadusele arenguplaane.
- Vajadusel konsulteeritakse eriarstide ja spetsialistidega.
- Õppeaasta lõpus teevad rühmaõpetajad kokkuvõtte lapse arengust õppeaasta jooksul.
- Logopeed lisab lapse arengumappi lapse kõnest kirjaliku kokkuvõtte.

Erivajadusega lapse toetamise tugisüsteemid lasteasutuses.

- Rühmaõpetajad märkavad lapse probleemi, analüüsivad ja peavad lapse kohta vaatluspäevikut, kuhu märgivad lapse positiivsed ja negatiivsed situatsioonid, konfliktid, lahendused.
- Rühmameeskond analüüsib, arutleb situatsiooni, selle lahendamise võimalusi.
- Pöörduvad lapsevanema poole, teavitavad probleemidest ja soovivad lapsevanemale logopeedi konsultatsiooni.
- Teavitavad juhatajat antud lapse olukorrast.
- Teavitavad rühma lapsevanemaid jälgides isikuandmete puutumatust.
- Suhtuvad erivajadusega lapsesse mõistvalt, toetavad lapsevanemat.
- Vajadusel koostavad lapsele iseloomustuse esitamiseks erispetsialistile.

13. MUUKEELNE LAPS LASTEAIAS

Organisatsioonilised meetmed:

- lapsevanema esmane teavitatus – kui muukeelne lapsevanem tuleb lapse lasteaeda lapsele kohta taotlema, siis teavitatakse vanemat, et õppe- ja kasvatustegevus toimub eesti keeles.
- juhataja teavitab lapsevanemat tekkida võivatest probleemidest.
- Vajalik on, et lapsevanemal oleks kindel soov paigutada laps võõrkeelsesse keskkonda ning teadlik lasteaia töökorraldusest.

Rühmaõpetaja toetab lapse keelelist arengut, et laps mõistaks kõike rühmas toimuvat ja osaleks selles. Rühma töötajaskond teeb kõik, et last aktiviseerida keelelisel suhtlemisel. Lapsel võimaldatakse oma keele ja kultuuri tutvustamist:

Laste omavahelist suhtlemist tuleb teadlikult suunata nii, et oleks välistatud laste pidev muukeelne suhtlemine, et tekiks lastel rühmakaaslastega mängides vajadus eesti keeles suhelda.

Logopeedi roll: logopeed nõustab lapsevanemaid nende lapse kõne arengul. Konsulteerib rühmaõpetajaid tekkivate keeleprobleemide ja keele omandamisega seotud raskuste ületamisel.

Keeleõppe organiseerimine toimub vastavalt vajadusele pakub lasteaed lapsele individuaalset või grupilist keeleõpet toetamaks eesti keele kiiremat omandamist. Muust keelekeskkonnast lastele võimaldatakse eesti keele õpetamist kaks korda nädalas grupitöö keeleõppetegevusena.

Keeleõpetuse põhimõtted:

- mängulisus, köitvus ja vaheldusrikkus.
- lihtsamalt keerulisemale.
- kordamine.

Lapsele selgitatakse eesti keele kui kodumaa keele omandamise tähtsust igapäevaelu situatsioonide kaudu. Teist keelt õppides saab laps toetuda sellele, mida on emakeeles juba omandanud.

Oluline on kaasata lapsevanemaid ning süvendada nende huvi keeleõppimise vastu.

Eesti keele õpetamise üldeesmärgid:

Laps

- Tunneb huvi eesti keele vastu;
- Soovib end väljendada eesti keeles;
- Kasutab elementaarset sõnavara eakaaslastega suheldes,
- Teab Eesti Vabariigi sümboolikat, kohanimedid ja rahvuslikke tavasid.

14. INDIVIDUAALSE ARENGUKAVA KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED

Individaalne arengukava (edaspidi IAK) on kirjalik dokument, mis määrab kindlaks lapse arengulised erivajadused, et koostada erivajadusi arvestava õppekava individuaalsed eesmärgid.

Õppekava koostatakse arenguvaldkondade kaupa:

1. Motoorika
2. Kognitiivsed oskused
3. Kommunikatiivsed oskused
4. Sotsiaalsed oskused
5. Eneseteenindus

IAK koostatakse konkreetsele lapsele neis valdkondades, mille arengutase erineb eelnevast eakohasest arengust. Tegevusvaldkonnad koosnevad väiksematest osavaldkondadest. Iga tegevusvaldkonna oskuste arendamine eeldab tihedat seost teiste valdkondadega.

IAK koostatakse kohe pärast arengu mitmekülgset jälgimist ja lähima arengu tsooni määramist: selle koostamisel osalevad kõik lapsega tegelevad erialaspetsialistid ja vanemad. Individaalse arengukava koostamise põhimõtted kinnitab lasteaia pedagoogikanõukogu. Konkreetse individaalse arengukava koostavad ja selle rakendamise eest vastutavad rühmaõpetajad, logopeed ja aineõpetajad koostöös lapsevanemaga.

Individaalõppekava kaitseb lapse huvisid ja arvestab tema arengutaset. Iga arenguvaldkond esitab konkreetsetelt lapsest lähtuvate õppeeesmärkidena, millest juhinduvad nii lapsevanemad kui lasteaia pedagoogid.

IAK neli etappi:

- I. Lapse arengutaseme esialgne analüüsimine. Konsulterimine vajadusel erispetsialistidega. (psühholoog, perearst).
- II. Lühi- ja pikaajaliste eesmärkide püstitamine lapse arendamiseks. Individaalse arengukava koostamine konkreetseks perioodiks.
- III. Õpetamine ja arendamine ning oluliste muutuste fikseerimine lapse arengumapis.
- IV. Hinnangu andmine lapse saavutustele ja sellele vastavalt IAK korrigeerimine.

IAK rakendamisel peavad osalema kolm osapoolt: laps, IAK meeskond ja lapsevanemad. Lapsevanema huvi puudumisel jääb tulemus poolikuks.

Hinnangu andmisel on aluseks arenduskava tulemuste analüüs. Sõltuvalt sellest kas eesmärkides püstitatu on omandatud täielikult, pole omandatud või on seda tehtud osaliselt. Seega loetakse arenduskava täielikult täidetuks või osaliselt.

Kui täitmata on jäänud olulisi eesmärke või mitmed eesmärgid on osaliselt täidetud, siis tuleb antud IAK-d analüüsida, muuta, täiendada ja edasi arendada.

15. KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA

Peredega suhtlemine on lasteaia pedagoogide üks kõige olulisem ülesanne. Kõik pered on huvitatud oma lapse arengust ning tahaksid, et lapsed oleksid hoitud ja rahul. Nii pedagoogid kui vanemad vastutavad vastastikuste suhete arendamise eest. Suhtlemine, lugupidamine, lapse huvide ja erinevuste arvestamine paneb aluse headele suhetele.

Koostöös lastevanematega arutatakse läbi nii lasteaia kui ka rühma õppe-ja kasvatustöö eesmärgid ja põhimõtted. See kajastub igal sügisel läbi rühma tegevuskava.

Lastevanematega suhtlemise võimalused:

- 1) vestlemine lapse tuleku ja lahkumise ajal;
- 2) kirjalikud teated vanemale;
- 3) info rühmade teadetetahvlil;
- 4) lapsevanema infovoldik;
- 5) arenguestlused sügisel;
- 6) lastevanemate osalemine lasteaia üritustel.

Lapsevanemal on õigus olla kindel, et igasugune isiklik info, mida nad avaldavad on konfidentsiaalne.

Õppeaasta algul valivad rühma lapsevanemad ühe liikme lasteaia hoolekogusse. Hoolekogu koosolekud toimuvad vastavalt hoolekogu tööplaanile.

16. ÕPPEKIRJANDUS

Õppekirjanduse ja õppematerjalid valivad õpetajad vastavalt laste arengutasemele ning jälgivad rühma tegevuskava temaatilist aastakava.

Valitud õppekirjandus toetab planeeritud õppetegevuste läbiviimist.

17. LASTEAIA ÕPPEKAVA RAKENDAMINE JA ARENDAMINE

Õppekava rakendamisel ja arendamisel arvestatakse erinevate õppekavade määratlustega ning nende vahelise seosega. Õppekavade rakendamise analüüsimine ja arendamine on pidev protsess. Selleks tuleb sisehindamise käigus süstemaatiliselt jälgida õppekavade rakendumist. Olulisel kohal on pedagoogide omavaheline koostöö.

Õppekava ja rühma tegevuskava rakendumist analüüsitakse üks kord aastas – mais, juunis. Õppekava arendustöö toimub suvekuudel.

18. LASTEAIA ÕPPEKAVA MUUTMISE KORD

Lasteaia õppekava muudatused kooskõlastatakse pedagoogilises nõukogus ja kooskõlastatakse hoolekoguga.

Lasteaia õppekava kinnitatakse juhataja käskkirjaga.

19. ÕPPEKAVA LISAD

LISA nr 1 noorem liitühm

LISA nr 2 vanem liitühm

LISA nr 3 Noorema liitühma õppekava

LISA nr 4 Vanema liitühma õppekava

LISA nr 5 Lapse arengu vaatluslehed

LISA 6. Probleemse lapse hindamise lehed õpetajale ja lapsevanemale

LISA nr 7 Lasteaia ürituste plaan

LISA nr 8 Liikumis- ja muusikategevuste plaanid

LISA nr 9 Lasteaia õppekava läbimise tunnistus